

MIJN OPA BIJ DE NSB

Thema's: Bevrijding van Nederland, NSB, Verzet

Locatie: Den Haag, Nederland

Door: Anne Stoop en Dorien Haan

Dit verhaal is van een vrouw wiens opa bij de NSB zat. Ze heeft hem nooit ontmoet, omdat hij vlak voor de bevrijding van Nederland door het verzet werd doodgeschoten. Haar vader, die toen zeven jaar was, was daarbij. De vrouw is er nooit achter gekomen waarom haar opa bij de NSB zat. Was hij het eens met de idealen? Of was het puur een manier om te proberen te overleven? Ze heeft het hem nooit kunnen vragen.

Tekst voor één acteur, die het verhaal vertelt vanuit het perspectief van de dochter – dus de kleindochter van de opa die bij de NSB zat. De tekst kan ook door twee acteurs gespeeld worden

DOCHTER

Mijn vader was vier toen de oorlog begon
Mijn opa, mijn vaders vader, zat bij de NSB, sinds 1942
Dat is op aanbeveling van zijn broer geweest, hij zat bij de SS
Mijn vader heeft daar tijdens de oorlog niet zo veel van meegemaakt
Alleen dat hij stiekem blaadjes moest rondbrengen
Dat is het enige wat hij met de NSB deed
Zijn vaders vader, mijn opa,
is naar een opleidingskamp geweest in Enschede
En toen is hij chauffeur van de Duitsers geworden
Dat mocht hij alleen worden als hij lid was van de NSB

Ik vraag me nog altijd af, het is een openstaande vraag:
heeft mijn opa dat nou gedaan omdat hij daar echt in geloofde,
in die ideologie van de NSB?
Of heeft hij puur gedacht:
ik heb een gezin, ik moet daarvoor zorgen
en ik ga dit maar doen, want dan heb ik een inkomen
Daar zullen we nooit achter komen
Maar volgens mij was het...
Overleven denk ik
Toen mijn vader zeven was, twee weken voor de bevrijding, op 10
april,
is hij met zijn vader hout gaan halen,
want we woonden in Den Haag in de Schildersbuurt

Dat was echt een volkswijk, kleine huisjes, dicht op elkaar
Ze hadden een groot gezin, en een hele zware Hongerwinter
meegemaakt
Met bloembollen eten en alles wat van hout was was al opgebrand
Dus op die bewuste dag, 10 april, gingen ze het bos in,
om hout te sprokkelen om te kunnen stoken
Verder hadden ze niets meer

Het volgende stuk wordt gespeeld vanuit het perspectief van de vader

VADER

Op zondagavond lopen mijn vader en ik altijd door het bos
“Mama helpen, hout zoeken,” had hij gezegd
De waterige aprilzon scheen door de bomen,
de bladeren knisperden onder onze voeten
Het begon te schemeren
Het was bijna gezellig
Ook al zei mijn vader niks
“We zitten bij de NSB,” had mijn vader eens gezegd
Ik wist niet wat dat betekende
Ik wist alleen dat mijn vader een held was!
Hij was nooit bang
Ook al had hij wel gezegd dat het in de stad steeds gevaarlijker
werd,
dus daarom moesten we hout halen in het bos

Het bos werd heel donker,
de bladeren van de volle bomen hielden de waterige aprilzon tegen
Mijn vader pakte een grote stronk hout op
Uit het niks hoorde ik geschreeuw
“Vuile NSB’er!”
Een schot
En een stilte die ik nog nooit heb ervaren volgde
Niet te vergelijken met de bombardementen in de stad

Mijn held lag levenloos op de grond
Stilte
Dat was het enige wat ik ervaarde

Het volgende stuk is weer vanuit het perspectief van de dochter

DOCHTER

Dus toen is mijn opa doodgeschoten door het verzet
En mijn vader was daarbij, op zevenjarige leeftijd
In die periode zijn er, zeker in Den Haag, ontzettend veel mensen
die lid waren van de NSB doodgeschoten door het verzet
Het was toen al bekend dat de bevrijding er aan kwam
Het Zuiden van Nederland was toen al bevrijd
Dus in de periode van februari tot aan de bevrijding van Nederland
zijn er heel veel NSB’ers doodgeschoten

Waaronder mijn opa, waar mijn vader dus bij was
Je moet je voorstellen dat je zeven jaar bent
en dat je ziet dat je vader wordt neergeschoten
Jouw vader, voor jou een held

Kun je je dat voorstellen?

In 2018 ging de voorstelling 'Geluid van stilte' in première in Alkmaar (regie: Dorien Haan en Anne Stoop – productiehuis: Artiance). Een voorstelling in en over de synagoge van Alkmaar. Deze werd in 1942 op last van de Duitse bezetter gesloten, waarna de Joden werden gedeporteerd en de synagoge werd leeggeroofd. Het gebouw werd pas in 2011 weer opnieuw in gebruik genomen als synagoge en vormde op 4 mei het decor voor deze voorstelling. Verhalen over de synagoge van Alkmaar, en nog veel meer verhalen vanuit tien gemeenten in Noord-Holland, blijven bewaard in Regionaal Archief Alkmaar (<https://www.regionaalarchiefalkmaar.nl/>).